

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра *соціальної роботи та реабілітації*

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
_____ САВИЦЬКА І.М.

«_____» _____ 2025 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри *соціальної роботи та
реабілітації*

Протокол № 3 від 26.03.2025 р.

Завідувач кафедри _____ СОПІВНИК І.В.

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «*Соціальна робота*»
першого (бакалаврського) рівня

_____ ОСАДЧЕНКО І.І.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКСТРЕНА КОНСУЛЬТАТИВНА ДОПОМОГА ПОСТРАЖДАЛИМ

Галузь знань: *I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення*
Спеціальність: *I01 Соціальна робота та консультування*
Освітня програма: *«Соціальна робота»*
Факультет: *гуманітарно-педагогічний*
Розробники: *Демченко І.І., д-р. пед. наук, проф.*

Опис навчальної дисципліни

«Екстрена консультативна допомога постраждалим»

Освітній компонент «Екстрена консультативна допомога постраждалим» є **вибірковим** (цикл спеціальної (фахової) підготовки).

Мета курсу «Екстрена консультативна допомога постраждалим» – оволодіння студентами фундаментальними теоретичними та практичними аспектами надання невідкладної консультативної допомоги особам, які переживають кризові ситуації.

Основними **завданнями** курсу є: формування уявлень про основні теоретичні та методологічні аспекти екстреної консультативної допомоги; оволодіння сучасними знаннями з теорії і практики консультування постраждалих осіб в кризових ситуаціях, організації екстреної консультативної допомоги, специфіки консультативної допомоги при різних реакціях людини на стресову подію та технологій екстреної консультативної допомоги; розвиток навичок екстреного консультування.

Галузь знань, спеціальність (спеціалізація), освітній ступінь		
Галузь знань	І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення	
Спеціальність	І01 Соціальна робота та консультування	
Освітньо-професійна програма	«Соціальна робота»	
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	нормативна	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	перший	перший
Семестр	другий	другий
Лекційні заняття	30 год.	5 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	10 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	60 год.	135 год.
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин: аудиторних самостійної роботи студента	4 год. 60 год.	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета курсу «Екстрена консультативна допомога постраждалим» – оволодіння студентами фундаментальними теоретичними та практичними аспектами надання невідкладної консультативної допомоги особам, які переживають кризові ситуації.

Набуття компетентностей:

- інтегральна компетентність

ІК 1. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

- загальні компетентності:

1. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК 7).

Програмні результати навчання (ПРН):

1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог (ПРН 1)

2. Програма та структура навчальної дисципліни «Екстрена консультативна допомога постраждалим»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Теорія і методологія екстреного (кризового) консультування												
Тема 1. Основи екстреної консультативної допомоги	8	2	2			4	11	2	2			7
Тема 2. Психологічні особливості постраждалих у кризових ситуаціях	8	2	2			4	9		2			7
Тема 3. Техніки первинної оцінки стану постраждалих.	8	2	2			4	7					7
Тема 4. Принципи екстреного (кризового) консультування	8	2	2			4	7					7
Тема 5. Робота з гострою травматичною реакцією	8	2	2			4	7					7
Тема 6. Міждисциплінарна взаємодія в екстреній допомозі	9	2	2			5	7					7
Тема 7. Техніки саморегуляції для консультантів	9	2	2			5	8					8
Разом за модулем 1	58	14	14			30	56	2	4			50
Модуль 2. Практика екстреного (кризового) консультування												
Тема 8. Екстрена допомога в умовах воєнного часу	8	2	2			4	11	2	2			7
Тема 9. Підтримка постраждалих сімей	8	2	2			4	1-	1	2			7
Тема 10. Консультування постраждалих від природних катастроф	8	2	2			4	9		2			7
Тема 11. Робота з жертвами насильства та злочинів	8	2	2			4	7					7
Тема 12. Екстрена допомога дітям і підліткам	8	2	2			4	7					7
Тема 13. Культурні та соціальні аспекти екстреного (кризового) консультування	8	2	2			4	7					7
Тема 14. Використання цифрових інструментів у кризовій допомозі	7	2	2			3	7					7
Тема 15. Оцінка ефективності екстреної консультативної допомоги	7	2	2			3	6					6
Разом за модулем 2	62	16	16			30	64	3	6			55
Усього годин	120	30	30			60	120	5	10			105

3. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основи екстреної консультативної допомоги	2
2	Тема 2. Психологічні особливості постраждалих у кризових ситуаціях	2
3	Тема 3. Техніки первинної оцінки стану постраждалих.	2
4	Тема 4. Принципи екстреного (кризового) консультування	2
5	Тема 5. Робота з гострою травматичною реакцією	2
6	Тема 6. Міждисциплінарна взаємодія в екстреній допомозі	2
7	Тема 7. Техніки саморегуляції для консультантів	2
8	Тема 8. Екстрена допомога в умовах воєнного часу	2
9	Тема 9. Підтримка постраждалих сімей	2
10	Тема 10. Консультування постраждалих від природних катастроф	2
11	Тема 11. Робота з жертвами насильства та злочинів	2
12	Тема 12. Екстрена допомога дітям і підліткам	2
13	Тема 13. Культурні та соціальні аспекти екстреного (кризового) консультування	2
14	Тема 14. Використання цифрових інструментів у кризовій допомозі	2
15	Тема 15. Оцінка ефективності екстреної консультативної допомоги	2
	Всього	30

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основи екстреної консультативної допомоги	2
2	Тема 2. Психологічні особливості постраждалих у кризових ситуаціях	2
3	Тема 3. Техніки первинної оцінки стану постраждалих.	2
4	Тема 4. Принципи екстреного (кризового) консультування	2
5	Тема 5. Робота з гострою травматичною реакцією	2
6	Тема 6. Міждисциплінарна взаємодія в екстреній допомозі	2
7	Тема 7. Техніки саморегуляції для консультантів	2
8	Тема 8. Екстрена допомога в умовах воєнного часу	2
9	Тема 9. Підтримка постраждалих сімей	2
10	Тема 10. Консультування постраждалих від природних катастроф	2
11	Тема 11. Робота з жертвами насильства та злочинів	2
12	Тема 12. Екстрена допомога дітям і підліткам	2
13	Тема 13. Культурні та соціальні аспекти екстреного (кризового) консультування	2
14	Тема 14. Використання цифрових інструментів у кризовій допомозі	2
15	Тема 15. Оцінка ефективності екстреної консультативної допомоги	2
	Всього	30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1	Тема 1. Основи екстреної консультативної допомоги	4
2	Тема 2. Психологічні особливості постраждалих у кризових ситуаціях	4
3	Тема 3. Техніки первинної оцінки стану постраждалих.	4
4	Тема 4. Принципи екстреного (кризового) консультування	4
5	Тема 5. Робота з гострою травматичною реакцією	4
6	Тема 6. Міждисциплінарна взаємодія в екстреній допомозі	5
7	Тема 7. Техніки саморегуляції для консультантів	5
8	Тема 8. Екстрена допомога в умовах воєнного часу	4
9	Тема 9. Підтримка постраждалих сімей	4
10	Тема 10. Консультування постраждалих від природних катастроф	4
11	Тема 11. Робота з жертвами насильства та злочинів	4
12	Тема 12. Екстрена допомога дітям і підліткам	4
13	Тема 13. Культурні та соціальні аспекти екстреного (кризового) консультування	4
14	Тема 14. Використання цифрових інструментів у кризовій допомозі	3
15	Тема 15. Оцінка ефективності екстреної консультативної допомоги	3
	Всього	60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних, самостійних робіт, проєктів;
- пірінгове оцінювання, самооцінювання

7. Методи навчання

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод перевернутого класу / змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи / мозкового штурму;
- метод гейміфікованого навчання;
- рольове моделювання;
- рефлексивні методи;
- експертне навчання

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Теорія і методологія екстреного (кризового) консультування		
<i>ПР, СР</i> Тема 1. Основи екстреної консультативної допомоги	ПРН : ПРН 1. Знати: основи екстреної консультативної допомоги та її принципи, різні моделі кризового консультування (наприклад, модель АВС, модель Робертса), теоретичні підходи до кризового консультування та їх застосування. Уміти: аналізувати моделі кризового консультування для вирішення складних задач в умовах невизначеності (ПРН 1), адаптувати теоретичні підходи до реальних ситуацій консультування (ЗК 7), провести порівняльний аналіз моделей для вибору оптимального підходу. Компетентності: інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі соціальної роботи або у навчанні, що в процесі проведення досліджень та/або впровадження інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог (ІК 1); загальні (ЗК 7 здатність до адаптації та дії в новій ситуації).	6/3
<i>ПР, СР</i> Тема 2. Психологічні особливості постраждалих у кризових ситуаціях	ПРН 1. Знати: психологічні особливості постраждалих у кризових ситуаціях (реакції на стрес, травматичний досвід), етичні принципи екстреного консультування (конфіденційність, повага до отримувача СП), типові етичні дилеми в роботі з постраждалими та способи їх вирішення. Уміти: вирішувати етичні дилеми в умовах неповної інформації та позитивних вимог (ПРН 1), адаптувати консультативні підходи до психологічних особливостей отримувачів СП (ЗК 7, аналізувати психологічний стан постраждалих для вибору ефективних методів консультування. Компетентності: інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі соціальної роботи (ІК 1); загальні (ЗК 7 здатність до адаптації та дії в новій ситуації).	6/3
<i>ПР, СР</i> Тема 3. Техніки первинної оцінки стану постраждалих	ПРН 1. Знати: техніки первинної оцінки стану постраждалих (наприклад, тріаж, оцінка рівня стресу), нейробіологічні основи реакції на травму (робота середнього тіла, кортизол), вплив фізіологічних процесів на поведінку та психологічний стан. Уміти: провести первинну оцінку стану постраждалих у складних умовах (ПРН 1); адаптувати техніку оцінки до різних типів травматичних ситуацій (ЗК 7), інтегрувати нейробіологічні знання для обґрунтування консультативних підходів. Компетентності: інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у процесі навчання (ІК 1); загальні (ЗК 7 здатність до адаптації та дії в новій ситуації).	6/3

<i>ПР, СР</i> Тема 4 . Соціальна інклюзія – рівність можливостей для всіх	ПРН 1. Знати: принципи соціальної інклюзії в контексті екстреної допомоги; культурні особливості переживання криз у різних спільнотах, вплив культурних норм на ефективність консультативної допомоги. Умити: розв'язувати задачі забезпечення інклюзивної допомоги в умовах невизначеності (ПРН 1), адаптувати консультативні підходи до культурних особливостей отримувачів СП (ЗК 7), аналізувати вплив культурних норм на реакцію постраждалих для вибору методів роботи. Компетентності: інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі соціальної роботи (ІК 1); загальні (ЗК 7 - здатність до адаптації та дії в новій ситуації).	6/4
<i>ПР, СР</i> Тема 5. Робота з гострою травматичною реакцією	ПРН 1. Знати: техніка роботи з гострою травматичною реакцією (наприклад, психологічна перша допомога), роль соціальних мереж і громадських ресурсів у відновленні, механізми формування психологічної стійкості після травми. Умити: застосовувати техніку роботи з гострою травмою в умовах невизначеності (ПРН 1), адаптувати методи підтримки рівня соціальних ресурсів отримувача СП (ЗК 7), аналізувати роль соціальної підтримки для планування відновлення. Компетентності: інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі соціальної роботи (ІК 1); загальні (ЗК 7 - здатність до адаптації та дії в новій ситуації).	6/4
<i>ПР, СР</i> Тема 6. Міждисциплінарна взаємодія в екстреній допомозі	ПРН 1. Знати: принципи міждисциплінарної взаємодії в екстреній допомозі (співпраця з медиками, соцпрацівниками), протоколи надання першої психологічної допомоги (наприклад, WHO Psychological First Aid), роль координації між фахівцями в кризових ситуаціях. Умити: організовувати міждисциплінарну взаємодію в умовах невизначеності (ПРН 1), адаптувати протоколи першої психологічної допомоги до конкретних ситуацій (ЗК 7), аналізувати ефективність міждисциплінарної роботи для покращення допомоги. Компетентності: інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у процесі навчання (ІК 1); загальні (ЗК 7- здатність до адаптації та дії в новій ситуації).	7/4

<i>ПР, СР</i> Тема 7. Техніки саморегуляції для консультантів	ПРН 1. Знати: техніки саморегуляції для консультантів (дихальні вправи, майндфулнес), особливості консультування осіб із зовнішніми типами травматичного досвіду, вплив типу травми на стратегії консультування. Умити: застосовувати техніку саморегуляції для вирішення складних задач консультування (ПРН 1), адаптувати консультативні підходи до типу травматичного досвіду отримувача СП (ЗК 7), провести порівняльний аналіз для вибору ефективних методів консультування. Компетентності: інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі соціальної роботи (ІК 1); загальні (ЗК 7 - здатність до адаптації та дії в новій ситуації).	8/4
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Практика екстреного (кризового) консультування		
<i>ПР, СР</i> Тема 8. Екстрена допомога в умовах воєнного часу	ПРН 1. Знати: особливості надання екстреної допомоги в умовах воєнного часу (безпека, швидка оцінка), психосоціальні потреби дітей різного віку в кризових ситуаціях, методи психосоціальної підтримки дітей у воєнних умовах. Умити: розв'язувати складні завдання надання допомоги в умовах військового часу з обмеженою інформацією (ПРН 1), адаптувати методи психосоціальної підтримки до вікових особливостей дітей (ЗК 7), аналізувати потреби дітей для планування ефективної допомоги. Компетентності: інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі соціальної роботи або у навчанні, що в процесі проведення досліджень та/або впровадження інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог (ІК 1); загальні (ЗК 7 - здатність до адаптації та дії в новій ситуації).	5/3
<i>ПР, СР</i> Тема 9. Підтримка постраждалих сімей	ПРН 1. Знати: особливості підтримки постраждалих сімей у кризових ситуаціях, техніки групового кризового консультування (наприклад, фасилітація, створення безпечного простору), роль групової роботи у відновленні почуття спільності. Умити: проводити підтримку сімей, вирішуючи складні задачі в умовах невизначеності (ПРН 1), адаптувати техніку групового консультування до потреб постраждалих (ЗК 7), організовувати групові сеанси для обміну досвідом і підтримки. Компетентності: інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі соціальної роботи (ІК 1); загальні (ЗК 7 - здатність до адаптації та дії в новій ситуації).	5/3

<i>ПР, СР</i> Тема 10. Консультування постраждалих від природних катастроф	ПРН 1. Знати: особливості психологічних реакцій на природні катастрофи, принципи арт-терапії та тілесно-орієнтованої терапії в екстреній допомозі, ефективність творчих і тілесних методів у кризовому консультуванні. Умити: застосовувати консультативні методи для постраждалих від катастроф у складних умовах (ПРН 1), адаптувати арт-терапію та тілесно-орієнтовані методи до потреб отримувачів СП (ЗК 7), аналізувати ефективність творчих технік у відновленні постраждалих. Компетентності: інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у процесі навчання (ІК 1); загальні (ЗК 7 - здатність до адаптації та дії в новій ситуації).	5/3
<i>ПР, СР</i> Тема 11. Робота з жертвами насильства та злочинів	ПРН 1. Знати: психологічні особливості жертв насильства та злочинів, специфіку кризового консультування осіб з інвалідністю, бар'єри доступу до консультативної допомоги особам з інвалідністю. Умити: розв'язувати задачі консультування жертв насильства в умовах інших вимог (ПРН 1), адаптувати консультативні методи до потреб осіб з інвалідністю (ЗК 7), аналізувати потреби жертв для розробки індивідуальних підходів. Компетентності: інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі соціальної роботи (ІК 1); загальні (ЗК 7 - здатність до адаптації та дії в новій ситуації).	5/3
<i>ПР, СР</i> Тема 12. Екстрена допомога дітям і підліткам	ПРН 1. Знати: особливості екстреної допомоги дітям і підліткам у кризових ситуаціях, методи психосоціальної підтримки дітей і підлітків, вплив вікових особливостей на реакцію на травму. Умити: надавати екстрену допомогу дітям і підліткам у складних умовах (ПРН 1), адаптувати методи психосоціальної підтримки до вікових потреб (ЗК 7), аналізувати психологічний стан дітей для підтримки планування. Компетентності: інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі соціальної роботи (ІК 1); загальні (ЗК 7 - здатність до адаптації та дії в новій ситуації).	5/3
<i>ПР, СР</i> Тема 13. Культурні та соціальні аспекти екстреного (кризового) консультування	ПРН 1. Знати: вплив культурних і соціальних факторів на кризове консультування, можливості телекомунікаційних технологій у наданні екстреної допомоги, переваги та обмеження дистанційного консультування. Умити: вирішувати задачі консультування з урахуванням культурних аспектів у складних умовах (ПРН 1), адаптувати телекомунікаційні технології до умов обмеженого доступу (ЗК 7), аналізувати ефективність дистанційних методів консультування. Компетентності: інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у процесі навчання (ІК 1); загальні (ЗК 7 - здатність до адаптації та дії в новій ситуації).	5/3

<i>ПР, СР</i> Тема 14. Використання цифрових інструментів у кризовій допомозі	ПРН 1. Знати: типи цифрових інструментів для кризової допомоги (мобільні добавки, платформи), приклади міжнародного досвіду використання цифрових інструментів, переваги та виклики цифрових технологій у консультуванні. Умити: застосовувати цифрові інструменти для вирішення складних задач консультування (ПРН 1), адаптувати цифрові інструменти до потреб отримувачів СП (ЗК 7), аналізувати досвід використання цифрових інструментів для вдосконалення практики. Компетентності: інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі соціальної роботи (ІК 1); загальні (ЗК 7 - здатність до адаптації та дії в новій ситуації).	7/3
<i>ПР, СР</i> Тема 15. Оцінка ефективності екстреної консультативної допомоги	ПРН 1. Знати: методи оцінки ефективності екстреної консультативної допомоги (анкетування, спостереження), міжнародні практики оцінки ефективності кризового консультування, критерії успішності консультативних втручань. Умити: оцінювати ефективність консультативної допомоги в умовах невизначеності (ПРН 1), адаптувати міжнародні практики до локального контексту (ЗК 7), аналізувати оцінки результатів для вдосконалення методів консультування. Компетентності: інтегральна (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у процесі навчання (ІК 1); загальні (ЗК 7 (здатність до адаптації та дії в новій ситуації).	8/4
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсовий проект/робота (за наявності)		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із
---	--

	дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn -)
- посилання на цифрові освітні ресурси;
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;

10. Рекомендована література

Основна література:

1. Актуальні дослідження в сучасній вітчизняній екстремальній та кризовій психології: монографія / за заг. ред. В. П. Садкового, О. В. Тімченка. Х.: Видво НУЦЗУ, 2017. 777 с.
2. Вавринів О.С. Основи психологічного консультування: навч. посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 112 с.
3. Екстрене (кризове) надання соціальних послуг. URL: <https://dsp.kyivcity.gov.ua/nadannia-sotsialnykh-posluh-shliakhom-sotsialnoho-zamovlennia/ekstrene-kryzove-nadannia-sotsialnykh-posluh>
4. Карамушка Л.М. Психолого- організаційні детермінанти забезпечення психологічного здоров'я персоналу освітніх організацій в умовах соціальної напруженості: монографія / Л. М. Карамушка, О. В. Креденцер, К. В. Терещенко [та ін.]; за ред. Л. М. Карамушки. Київ Львів : Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 278 с.
5. Кокун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Олійник В.О., Хоружий С.М., Ларіонов С.О., Сириця М.В. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей цивільними психологами : метод. посіб. К. : 7БЦ, 2023. 175 с.
6. Кононенко О.І., Кононенко А.О., Крошка К.І., Базика Є.Л. Життестійкість та ціннісні орієнтації особистості як психологічні ресурси її психологічного здоров'я. Наукові перспективи: журнал. 2023. № 9(39) 2023. С.665 (С. 565-575) URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/6542>
7. Кризова психологія: Конспект лекцій. Навчальний посібник для студентів денної та заочної форм підготовки освітньокваліфікаційного рівня бакалавр, магістр. Укл. Н. М. Атаманчук. Полтава: ПНПУ ім. В.Г. Короленка, 2023. 142 с.

8. Магдисюк Л. І. Методичні рекомендації до курсу «Психологія життєвих криз та кризове консультування». Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 20 с.

9. Медянова О. В., Дворніченко Л.Л., Любіної Л.А., Шкраб'юк В. С., Кононенко О.І. Психологічна резильєнтність особистості в умовах війни. «Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)): журнал. 2023. № 10(28) (2023)

10. Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: психологічна теорія і практика : монографія / за ред. С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Зливкова. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, Книга 2. 2017. 540 с.

11. Пашко Т., Гліченко О. Телефонне консультування : Пам'ятка для працівників на місцях / за ред. В. Чернобровкіної ; Нац. ун-т «КиєвоМогилянська академія». Київ : НаУКМА, 2023. 16 с.

12. Перша психологічна допомога у кризових станах. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=a792bAxNm3E>

13. Про методичні рекомендації щодо організації та надання соціальної послуги кризового та екстреного втручання. URL: <https://www.baranyneci.com.ua/ofitsiini-dokumenty/item/493-pro-metodychni-rekomendatsii-shchodo-orhanizatsii-ta-nadannia-sotsialnoi-posluhy-kryzovoho-ta-ekstrenoho-vtruchannia>

14. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги кризового та екстреного втручання. Наказ Мін.соц.політики віж 01.07.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0990-16#Text>

15. Райт Н. Кризове консультування: як діяти і що говорити у критичних ситуаціях. Київ: Паливода А. В., 2018. 400 с.

16. Рішення про надання соціальної послуги консультування. «Дія» URL: <https://guide.diia.gov.ua/view/pryiniattia-rishennia-pro-nadannia-sotsialnoi-posluhy-konsultuvannia-d2a65b92-4529-4934-8dde-b6a07eb4880a>

17. Технології психотерапевтичної допомоги постраждалим у подоланні проявів посттравматичного стресового розладу: монографія / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос [та ін.] ; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020. 178 с. (135-155)

18. Титаренко Т. М. Психологічне здоров'я особистості: засоби самопомоги в умовах тривалої травматизації : монографія / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 160 с

19. Шебанова В.І. Ш 36 Практики консультування та терапії в кризових ситуаціях: Навчально-методичні рекомендації. Херсон: Вид-во ПП Вишемирський В.С., 2017. 136 с.

Додаткова література:

1. Амплєєва О.М., Таранюк Г.Г. Взаємозв'язок емоційного інтелекту та психологічної адаптації особистості до умов війни. Габітус. 2023. № 45. С.89-94.

2. Випробування кризою. Одиссея подолання. (психологічна терапія) Титаренко Т.М. 248 с. 2021 р.

3. Кононенко О.І., Кононенко А.О., Крошка К.І., Бази́ка Є.Л. Життєстійкість та ціннісні орієнтації особистості як психологічні ресурси її психологічного здоров'я. Наукові перспективи: журнал. 2023. № 9(39) 2023. С.665 (С. 565-575)
4. Курова А.В. Оптимізм та песимізм як особистісні предиктори психологічного здоров'я молоді. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія. 2023. Вип. 1. С. 26-29.
5. Курова А.В. Психологічне здоров'я молоді в умовах невизначеності: соціально-психологічний вимір. Монографія. Київ: Видавець Бихун В.Ю., 2023. 344 с. ISBN 978-617-7699-34-6
6. Курова А.В. Технології збереження емоційної стійкості в структурі психологічного здоров'я. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія. Том 33 (72) № 2. 2022. С. 87-91.
7. Курова А.В., Крюкова М.А. Життєстійкість особистості у сучасном психологічному просторі. Соціально-психологічне забезпечення інтеграційного розвитку українського суспільства: колективна монографія за заг. ред. Лефтерова В.О., Мельнікова А.С. / Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. С. 63-79
8. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол ; заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с
9. Невидимі наслідки війни. Як розпізнати? Як спілкуватись? Як допомогти подолати? Довідник для широкого кола фахівців / К. Возніцина, Л. Литвиненко. Київ, 2023. 163 с. Друге видання, доповнене.
10. Самарська М. В. Профілактика та корекція депресивних станів дітей трудових мігрантів (методичний посібник) URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/psychology/14045

Інформаційні ресурси

1. Американська бібліотека НаУКМА. URL: <http://www.library.ukma.kiev.ua/amer>
2. Канали психологічної підтримки дітей та підлітків. URL: <https://osvitoria.media/news/dlya-ditej-ta-doroslyh-bezkoshtovna-psychologichna-dopomoga-nagadye-moz/>
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського та електронна бібліотека. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Німецька національна бібліотека URL:<http://www.d-nd.de>
5. Перелік служб підтримки осіб, які постраждали від сексуального насильства, пов'язаного з війною (очно та онлайн). URL: <https://la-strada.org.ua/posts/perelik-sluzhb-pidtrymky.html>
6. Перша психологічна допомога у кризових станах . URL:<https://www.youtube.com/watch?v=a792bAxNm3E>
7. Перша психологічна допомога: Посібник для працівників на місцях URL: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44615/9786176150787-ukr.pdf> ;

8. Перша психологічна допомога: посібник для тренера Гірник, Андрій; Чернобровкіна, Віра . URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12075/Persha_psykholohichna_dopomoha%20%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y
9. Програма гуманітарної підтримки сімей з дітьми в Україні «Спільно». URL: <https://www.unicef.org/ukraine/spilno-social-support>
10. Психологічна допомога у кризових станах. URL: <http://studin.all/psihologiya/psihologicheskaya-pomosh-v-krizisnoysituacii/vvedenie>
11. Ресурсне відновлення: наповнення ресурсами та ресурсними станами . URL: <https://www.youtube.com/watch?v=hrvMrx0pgk&list=PLpy79JQp4A56ybiKtcWxG64B8UPq3ov3f&index=4>
12. Спеціалізовані служби підтримки URL: <https://nssu.gov.ua/domashnye-nasilstvo/specializovani-sluzhbi-pidtrimki>